

Roll No.....

Signature of Invigilator .....

Paper Code

BV-402

पतंजलि विश्वविद्यालय
University of Patanjali
Examination May-June-2023
बी.ए. व्याकरणम्, चतुर्थसत्रम्
संस्कृतव्याकरणम् (8)

होरात्रयम्

पूर्णाङ्कः 70

निर्देश : अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः, सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

1. पृष्ठेषु पञ्चसु सूत्रेषु त्रयाणां काशिकारीत्या व्याख्यानम्। (5 x3 =15)

- (1) उगवादिभ्यो यत्। (2) इगन्ताच्च लघुपूर्वात्।
(3) द्वित्रिभ्यां तयस्यायज्वा (4) प्राग् दिशो विभक्तिः
(5) राजाहःसखिभ्यष्टच्।

2. पृष्ठेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानां पदकृत्यम्। (3 x5 =15)

- (1) कम्बलाच्च संज्ञायाम्
(2) तेन तुल्यं क्रिया चेद् वतिः।
(3) ओषधेरजातौ
(4) गोष्ठात् खञ् भूतपूर्वे
(5) तदर्थं विकृतेः प्रकृतौ।
(6) नान्तादसंख्यादेर्मट्
(7) सर्वैकान्यकिं यत्तदः कालेदा

3. पृष्ठेषु सप्तसु वार्तिकेषु पञ्चानां व्याख्यानम्। (3 x5 =15)
- (1) चतुर्थ्यर्थ उपसंख्यानम्। (2) निमेये चापि दृश्यते।
(3) प्रमाणे लो वक्तव्यः। (4) राजाचार्याभ्यां तु नित्यम्।
(5) चतुरश्छयतावाद्यक्षरलोपश्च। (6) सर्वजनाह ठजखश्च।
(7) आचार्यादणत्वं च।

4. प्रदत्तासु तिसृषु कारिकासु द्वयोर्व्याख्यानम्। (5 x2 =10)
- (1) डावतावर्थं वैशेष्यान्निर्देशः पृथगुच्यते।
मात्राद्याप्रतिघाताय, भावः सिद्धश्च डावतोः॥
(2) ऊर्ध्वमानं किलोन्मानं परिमाणं तु सर्वतः।
आयामस्तु प्रमाणं स्यात् सङ्ख्या बाह्या तु सर्वतः॥
(3) अधिके समानजाताविष्टं, शतसहस्रयोः।
यस्य संख्या तदाधिक्ये डः कर्त्तव्यो मतो मम॥

5. प्रदत्तेषु पञ्चसु शब्देषु/शङ्कासु त्रयाणां सिद्धि/समाधानम्। (5 x3 =15)
- (1) संख्यापरिमाणयोः को भेदः?
(2) द्विनैष्किकम् इति पदं ससूत्रं साधयत।
(3) शत्यम् इति पदं साधनीयम्।
(4) तृतीय इत्यस्य 'हल' इत्यनेन दीर्घत्वं कस्मान्न?
(5) विद्याचुञ्चु इति पदं साधयत।

-----X-----